

```
from definitions import *
```

RegioJet a kapitalismus

Vojtěch Novotný

V této zápočtové práci se podíváme, jestli se chová RegioJet ke člověku stejně nehledě na to, kterou třídou jede. Tato žlutá firma nabízí ve svých vlacích 4 různé tarify, to jest:

- Low cost
- STANDARD
- Relax
- Business

Zároveň se poměrně často stává, že člověku přijde pár dní/hodin před jízdou tzv. "důležité upozornění", to může být třeba přesazení z *low cost* vagónu do *business*, častěji jsou to ale méně příjemné oznámení, třeba že nepojede klima, nebo že vám dokonce zrušili vagón a jízdenku si můžete zrušit. V této práci se podíváme na to, jestli tarif jízdenky souvisí s tím, jestli člověku přijde takovéto upozornění.

Data

Všechna data mám vlastní, regiojet posílá s každou změnou i jízdenkou email, tak se mi povedlo v mém okruhu přátel nastřádat celkem 289 jízdenek, z toho 80 bylo po zakoupení změněno. Jedná se o převážně jízdenky z Havířova do Prahy. Tarify jsou tam z většiny low cost a standard, nezanedbatelné množství relaxů, ale 0 Business (tam nemají ISIC slevy :())

Všechna data musela být rozparsována z textu emailů a tyto maily **neměly** jednotnou formu. Je tedy možné, že se některé maily naparsovaly špatně a já to neměl jak automaticky zkontrolovat. Výsledky této práce by tedy neměly být brány zcela vážně.

Jedna v větších komplikací byla, které zrušené jízdenky do statistiky počítat. Nejjednodušší odpověď je "žádné", problém ale je v tom, že člověk si často jízdenku zruší právě kvůli tomu, že mu přišlo upozornění o změně. Druhá nejjednodušší odpověď je "všechny". To by bylo lepší, ale zase když si člověk plánuje jízdy domů na měsíc dopředu a rozmyslí si vlak, co je 3 týdny daleko, měli bychom ho opravdu počítat jako vlak "bez změny"? Nakonec jsem to vyřešil tak, že jsem počítal jen ty zrušené jízdenky, které byly zrušeny méně než 48h před odjezdem, protože do právě toho intervalu 48h spadala **naprostá většina** změn.

Dále v případě, že se našly 2 jízdenky ve stejný čas a se stejným tarifem, počítal jsem je jen jednou, přičemž jsem náhodně vybral kterou. Vynecháním pár (pár < 10) náhodných jízdenek nic nepokazíme, na druhou stranu je nechceme započítávat, protože změny se často dějou rovnou celému vagónu, takže by nám to zkreslilo statistiku (a kontrola přímo shody vagónů dvou jízdenek by výrazně zkomplikovala parsování mailů).

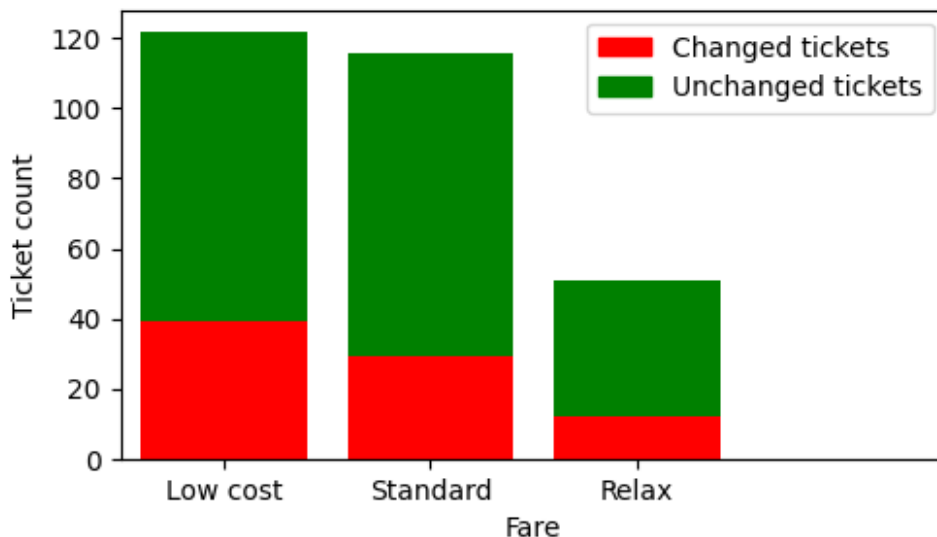
Matematika

```
x = [1, 2, 3]

fig, ax = plt.subplots(figsize=(5.5, 3))
ax.legend(handles=[red_patch, green_patch])

plt.xlabel("Fare")
plt.ylabel("Ticket count")
plt.xticks([1, 2, 3], ["Low cost", "Standard", "Relax"])
plt.xlim(0.5, 4.5)
plt.bar(x, ticket_stats()[3:], color="green")
plt.bar(x, ticket_stats()[3:], color="red")

plt.show()
```



```
x = [entry[0] for entry in rides]
y = [entry[1] for entry in rides]
color = ["red" if entry[2] else "green" for entry in rides]

fig, ax = plt.subplots(figsize=(10, 3))
ax.legend(handles=[red_patch, green_patch])

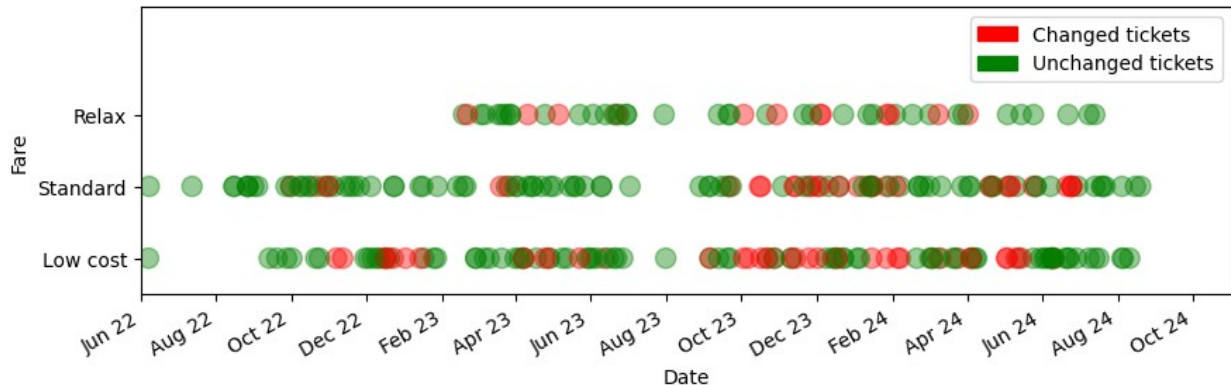
plt.xlabel("Date")
plt.ylabel("Fare")
plt.yticks([1, 2, 3], ["Low cost", "Standard", "Relax"])
plt.ylim(0.5, 4.5)
plt.scatter(x, y, s=105, c=color, alpha=0.4)

plt.gca().xaxis.set_major_locator(mdates.MonthLocator(interval=2)) #
Monthly intervals
plt.gca().xaxis.set_major_formatter(mdates.DateFormatter("%b %y")) #
```

Format as Year-Month-Day

```
plt.gcf().autofmt_xdate()
```

```
_x = plt.xlim(left=datetime.datetime(2022, 6, 1))  
plt.show()
```


Na grafech můžeme vidět, že se dějou 2 věci, což je až o 1 více, než jsem předpokládal. Na prvním grafu to vypadá, že rozdíl ve změnách v relaxu oproti lowcostu není tak signifikantní. Na druhém to vypadá, že se regiojet s časem docela zhoršil, co se počtu upozornění týče. Podívejme se tedy prvně jestli spolehlivost regiojetu neupadá...

```
starting_month = 9
```

```
change_proportions = list(map(lambda x: x * 100,  
    proportion_by_month(rides, starting_month)))
```

```
x = range(0, len(change_proportions))  
p = np.polyfit(x, change_proportions, 5)  
poly_y_5 = np.polyld(p)(x)  
p = np.polyfit(x, change_proportions, 1)  
poly_y_1 = np.polyld(p)(x)
```

```
m_range = month_range(datetime.datetime(2022, starting_month, 1),  
    datetime.datetime(2024, 8, 1)).date
```

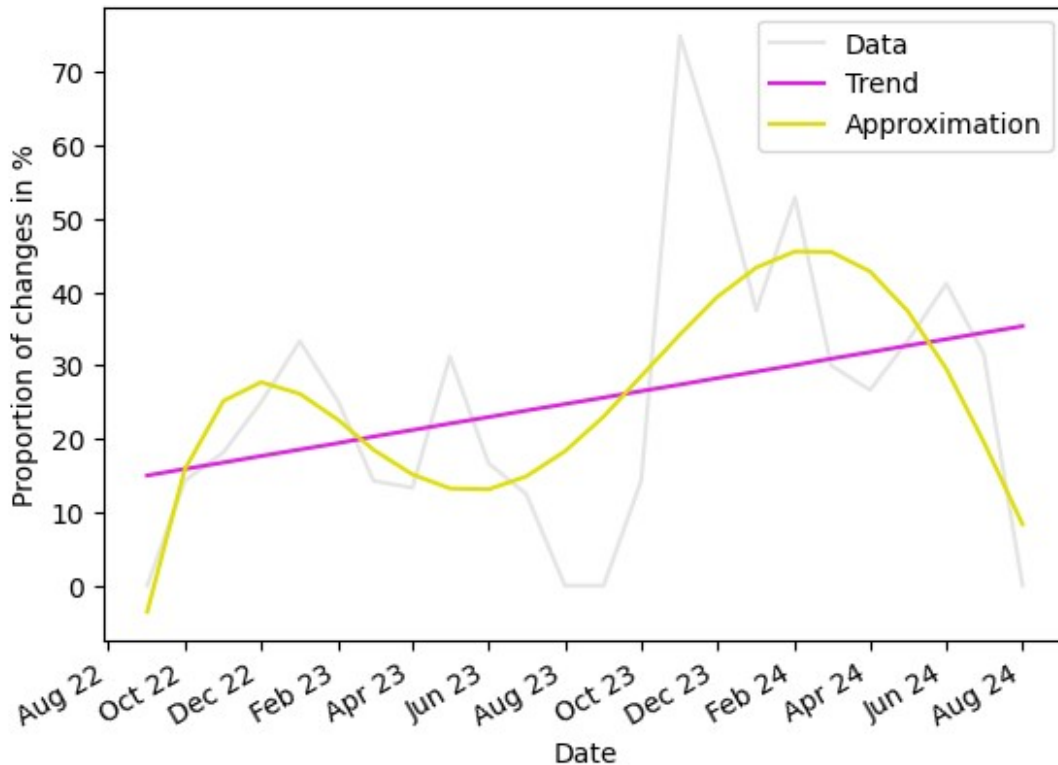
```
plt.plot(m_range, change_proportions, color='#e5e5e5')  
plt.plot(m_range, poly_y_1, color='#df20df')  
plt.plot(m_range, poly_y_5, color='#dfd000')
```

```
plt.gca().xaxis.set_major_locator(mdates.MonthLocator(interval=2))  
plt.gca().xaxis.set_major_formatter(mdates.DateFormatter("%b %y"))  
plt.gcf().autofmt_xdate()
```

```
plt.xlabel('Date')  
plt.ylabel('Proportion of changes in %')  
plt.gca().legend(('Data', 'Trend', 'Approximation'))
```

```
plt.show()
```

```
print("Směrodatná odchylka: " +  
str(round(standard_deviation(change_proportions), 2)) + "%")
```


Směrodatná odchylka: 18.61%

Ačkoliv to vypadá, že časem se počet změn zvyšuje, při jemnější aproximaci jde vidět, že počet změn je velice proměnlivý, pravděpodobně závislý na ročním období (to potvrzuje i směrodatná odchylka). Pro přesnější závěr by to chtělo data z delšího časového úseku. Avšak se musíme vrátit k původní otázce, protože proměnlivost dat může být způsobena i proměnlivostí toho, jaké tarify jsme kdy kupovali!

Mějme tedy nulovou hypotézu "RegioJet se chová se k zákazníkům fér nehledě na zakoupený tarif" a pojďme se ji pokusit vyvrátit.

Metoda

Nabízí se použít buďto *Pearsonův korelační koeficient* nebo *Spearmanův korelační koeficient*. Našel jsem hodně debat ohledně vlivu normality dat na P.k. koeficient. Někteří tvrdí, že předpoklad normality je zbytečně silný, někteří že je potřebný, někteří že některé **testy** ho potřebují a některé ne. Rozhodl jsem se tedy, že se svou polovinou bakalářského titulu nebudu rozhodovat, který doktor statistiky má pravdu, a použiji test Spearmanova k. k., který podle článku (<https://psycnet.apa.org/record/2017-12411-021>), který cituje autor scipy v dokumentaci, není normalitou ovlivňován. P-value budeme požadovat nejvýše 0.05.

```
fares = list(map(lambda r: r[1], rides))
changes = list(map(lambda r: 0 if r[2] else 1, rides))

result = st.spearmanr(fares, changes)

print(f"Spearmanův korelační koeficient: {result.statistic}")
print(f"p-value: {result.pvalue}")

Spearmanův korelační koeficient: 0.08011941952906572
p-value: 0.1743647811184591
```

p-value je daleko nad 0.05 a nulové hypotéze tedy jsem nucen nadále věřit. Moje poslední záchrana je si ještě ověřit, jestli jsem měl vůbec důvod podezřívat RegioJet ze znevýhodňování chudých, pojďme si tedy ještě spočítat pár základních statistik...

```
print_change_percentage()
print_change_percentage(fare=1)
print_change_percentage(fare=2)
print_change_percentage(fare=3)

Podíl změněných jízdenek: 27.68%
Podíl změněných jízdenek tarifu "low cost": 31.97%
Podíl změněných jízdenek tarifu "standard": 25.0%
Podíl změněných jízdenek tarifu "relax": 23.53%
```

Zajímavé, z těchto výsledků to vypadá, že možná regiojet znevýhodňuje pouze své nejchudší cestující a výše už mezi nimi nerozlišuje! Další nulová hypotéza bude "RegioJet znevýhodňuje své nejchudší cestující podobně často, jako ty ostatní" a zkusíme stejnou metodu jako výše...

```
fares = list(map(lambda r: 1 if r[1] == 1 else 2, rides))
changes = list(map(lambda r: 0 if r[2] else 1, rides))

result = st.spearmanr(fares, changes)

print(f"Spearmanův korelační koeficient: {result.statistic}")
print(f"p-value: {result.pvalue}")

Spearmanův korelační koeficient: 0.08186686820264368
p-value: 0.1651260601022994
```

Rozdíl se stále nezdá být statisticky signifikantní... Zdá se, že RegioJet je skvělá firma a všechny své zákazníky znevýhodňuje podobně často.

Čas na p-hacking

Přece nemůžeme práci zakončit neúspěchem, za to nám nikdo nezaplatí! Zkusíme experiment opakovat pořád dokola, dokud nám nevyjde hledaná p-value

```

the_only_pvalue = 1
tries = 0
while(the_only_pvalue > 0.05):
    tries += 1
    fares, changes = get_random_specimen(0.7)

    the_only_pvalue = st.pearsonr(fares, changes).pvalue

print(f"P-value: {the_only_pvalue}")
print(f"Počet pokusů: {tries}")

```

```

P-value: 0.020358392410091165
Počet pokusů: 33

```

To by ale v realitě docela trvalo. Pojďme p-hackovat chytřeji. *Nikdo* se nebude zlobit, když místo 250 vzorků budu mít 150 a stejně nás přece nejvíce zajímá období, kdy se "Důležité upozornění" *opravdu děly*, pojďme tedy naše jízdenky omezit třeba takhle:

```

fares = list(map(lambda r: r[1], rides))[15:166]
changes = list(map(lambda r: 0 if r[2] else 1, rides))[15:166]

result = st.pearsonr(fares, changes)

print(f"p-value: {result.pvalue}")

p-value: 0.04553573078575935

```

Závěr

Tato práce se pokusila dokázat, že RegioJet není fér, avšak se jí to nepovedlo. Percentuálně se sice může zdát, že levnější jízdenky zažívají více změn, není to však statisticky signifikantní rozdíl. Tato práce je hlavně varování před pochybnými články, které své závěry vyvozují pouze z pohledu na graf, a před tím, jak snadný je p-hacking. Uzavřeme to následujícím **zavádějícím** grafem, který má v sobě totožná data jako bar graph výše, ale používá logaritmickou škálu...

```

shady_graph()

```

